

زیارت امام حسین علیه السلام با تأکید بر زیارت اربعین

علی اکبر بابازاده

مقدمه

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «إِنَّ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا؛ به راستی که برای کشته شدن حسین علیه السلام، حرارتی در دل‌های مؤمنان وجود دارد که هرگز سرد نمی‌شود.»

فلسفه زیارت امام حسین علیه السلام، در حقیقت زنده نگاه داشتن حرکت پرشکوه امام حسین علیه السلام برای رهایی امت اسلام و دادن خط به آزادگان جهان است که درست در موقعی که همه مصیبت‌ها سرد و خاموش می‌شود، این مصیبت عظیم دوباره شعله‌ور می‌گردد.

بر این اساس، زیارت امام حسین علیه السلام و زیارت اربعین جایگاه ویژه دارند؛ لذا از زیارت حضرت امام حسین علیه السلام با واژه‌های: «فریضه» یا «واجبه» یاد شده، که اهمیت آن را می‌رساند.

این نوشتار می‌کوشد، زیارت امام حسین علیه السلام را با تأکید بر زیارت اربعین تبیین کند.

اهمیت زیارت امام حسین علیه السلام

امام صادق علیه السلام می فرماید: «لَيْسَ نَبِيٌّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا وَ يَسْأَلُونَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْ يُؤْذَنَ لَهُمْ فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ علیه السلام فَفَوْجٌ يَنْزِلُ وَ فَوْجٌ يَصْعَدُ [يَعْرُجُ]؛ هیچ پیامبری در زمین و آسمان نیست، جز این که همه‌شان از خدا تقاضا می کنند، به زیارت امام حسین علیه السلام روند؛ لذا پیوسته آنان در مسیر زیارت اند، گروهی در حال تشرف و گروهی دیگر در حال بازگشت.»

آن حضرت در حدیثی دیگر می فرماید: «هر کس با داشتن امکانات، قبر امام حسین علیه السلام را زیارت نکند، دین و ایمان او (به نسبت افراد ممتاز) ناقص است و چنانچه اهل بهشت هم باشد، جایگاهش پایین تر است.»^۲

یعنی زائران حسینی، آن چنان امتیاز پیدا می کنند که شاخص اهل بهشت می شوند و افراد جا مانده از زیارت کربلا، احساس حقارت کرده و با خود می گویند: «ای کاش ما نیز زائر حسین بودیم و به چنین کرامات و امتیازات خاصی نائل می شدیم!»^۳

در بعضی از احادیث، «زیارت سیدالشهدا علیه السلام» در حد «واجب» معرفی شده است! که امام صادق علیه السلام می فرماید: «زِيَارَةُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام وَاجِبَةٌ عَلَيَّ كُلِّ مَنْ يَقْرَأُ لِلْحُسَيْنِ بِالْإِمَامَةِ مِنْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ زیارت مزار امام حسین علیه السلام واجب است برای کسانی که آن حضرت را امام از طرف خدا می دانند.»

-
۱. کامل الزیارات، ابو قولویه، ص ۱۱۱؛ بحار الانوار، مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۵۹.
  ۲. بحار الانوار، مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۴: «مَنْ لَمْ يَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ علیه السلام حَتَّى يَمُوتَ كَانَ مُنْتَقَصَ الدِّينِ مُنْتَقَصَ الْإِيمَانِ وَإِنْ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ كَانَ دُونَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْجَنَّةِ.»
  ۳. همان، ص ۷۲: «مَا مِنْ أَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَ هُوَ يَتَمَنَّى أَنَّهُ مِنْ زُورِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام لِمَا يَرَى مِمَّا يَصْنَعُ بِزُورِ الْحُسَيْنِ مِنْ كَرَامَتِهِمْ عَلَى اللَّهِ.»
  ۴. وسائل الشیعة، حرّ عاملی، ج ۱۰، ص ۳۴۶.

واژه «واجب»، «فریضه» و «مفترض» در این باب، به معنی «مستحب مؤکد» و «وجوب عرفی» است و چنین برداشت می‌شود که در شرایط متعارف و ممکن، نباید زیارت امام حسین علیه السلام را نادیده گرفت.

امام صادق علیه السلام فرمود: «لَيْسَ مِنْ مَلِكٍ مُقَرَّبٍ وَلَا نَبِيٍّ مُرْسَلٍ إِلَّا وَهُوَ يَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَزُورَهُ فَفَوْجٌ يَهْبِطُ وَفَوْجٌ يَصْعَدُ؛ هیچ ملک مقرب و نبی مرسل نیست مگر آن که از خداوند می‌خواهد تا آن حضرت را زیارت کند، پس گروهی از آنها (برای زیارت) پایین می‌آیند و گروهی بالا می‌روند.»

ابوحمزه ثمالی از حواریون حضرت سید الساجدین علیه السلام بود که در حکومت آل مروان با وجود منع زیارت قبر امام حسین علیه السلام شبها بار سفر می‌بست و روزها خود را مخفی می‌کرد تا به حرم سیدالشهدا علیه السلام می‌رسید.

در یکی از نیمه‌های شب که خواست برای تشریف وارد حرم شود، شخصی جلوی او را گرفت و اجازه ورود نداد، او رفت و ساعتی بعد برگشت و دوباره از سوی آن شخص با ممانعت از ورود مواجه شد. ابوحمزه پرسید کیستی؟ جواب داد: من فرشته موکل این قبر هستم. ابوحمزه گفت: من از یاران امام زین العابدین علیه السلام هستم، چرا اجازه ورود نمی‌دهید؟ جواب داد: امشب این حرم مهمان ویژه‌ای دارد؛ حضرت موسی علیه السلام حاجتی داشت و خداوند امشب به ایشان اجازه داده است تا به زیارت امام حسین علیه السلام بیاید و حاجت خود را بگیرد.^۲

تأکید بر زیارت امام حسین علیه السلام در ایام خاص

زیارت امام حسین علیه السلام در ایام خاصی تأکید افزون‌تری دارد؛ از آن جمله: عید

۱. کامل الزیارات، ابن قولویه، ص ۱۱۲.

۲. سخنرانی آیت‌الله وحید خراسانی (دام ظلّه) در دیدار با نخبگان تبلیغ دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مورخ ۱۳۹۴/۷/۱۸. <http://www.balagh.ir/content/4760>.

زیارت امام حسین علیه السلام با تأکید بر زیارت اربعین ■ ۳۵

فطر، عید قربان، شب جمعه، شب قدر، نیمه شعبان، ماه رجب، روز عرفه، روز عاشورا، روز اربعین و... که به اجمال به چند حدیث برای نمونه می‌پردازیم:

«بشیر دهان» از یاران امام صادق علیه السلام به حضور آن سرور رسیده و گفت: «یابن رسول الله! گاهی در ایام حج نمی‌توانم به زیارت بیت خدا مشرف شوم. در عوض به زیارت کربلا می‌روم و عرفه را در کنار قبر حسین علیه السلام درک می‌کنم.»

حضرت فرمودند: «خوشا به حالت! هر کس در روزهای متعارف به زیارت جدّم حسین علیه السلام رود، پاداش او برابر بیست حج و عمره در کنار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و امام معصوم علیه السلام است و چنانچه در روز عید قربان صورت پذیرد، معادل یکصد حج، عمره و جهاد است. در صورتی که روز عرفه توفیق حاصل شود، برابر هزار حج، عمره و جهاد همراه با پیامبر و امام است!»

بشیر از این همه پاداش تعجب کرد و گفت: «این همه پاداش!» حضرت فرمود: «بلی، هر کس با آداب خاص امام حسین علیه السلام را در روز عرفه زیارت کند، به هر قدمش ثواب یک حج با تمام اعمالش مرحمت می‌شود.»^۱

و در سخن دیگر افزودند: «مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ علیه السلام يَوْمَ عَرَفَةَ كَتَبَ اللهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حِجَّةٍ مَعَ الْقَائِمِ وَ أَلْفَ أَلْفِ عُمْرَةٍ مَعَ رَسُولِ اللهِ صلی الله علیه و آله؛ هر کس روز عرفه امام حسین علیه السلام را زیارت کند، خداوند ثواب یک میلیون حج را به همراه حضرت مهدی علیه السلام و یک میلیون عمره با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مرحمت فرماید.»

و حضرت امام باقر علیه السلام در پاداش زیارت آن حضرت در روز عاشورا می‌فرمایند: «هر

۱. الکافی، کلینی، ج ۴، ص ۵۸۰؛ وسائل الشیعة، حرّ عاملی، ج ۱۰، ص ۳۵۸.

۲. جامع احادیث شیعه، آیت‌الله سیدحسین طباطبائی بروجردی، ج ۱۲، ص ۴۱۴؛ بحار الانوار، مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۸۸.

کس روز عاشورا قبر امام حسین علیه السلام را با چشم اشکبار زیارت کند، خداوند پاداش دو میلیون حج، عمره و جهاد به همراه پیامبر و امام معصوم برای او مرحمت نماید! راوی سؤال کرد: «اگر توفیق حضور کربلا نباشد چه کنیم؟» فرمودند: «با رفتن به صحرا یا پشت بام منزل (در صورت بلا مانع بودن) و خواندن زیارت آن سرور، تمام ثواب‌های مذکور را ضمانت می‌کنم!»^۱

امام حسن عسکری علیه السلام درباره زیارت اربعین می‌فرماید: «عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ: صَلَاةُ إِحْدَى وَخَمْسِينَ وَ زِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ وَ التَّخْتُمُ بِالْيَمِينِ وَ تَغْفِيرُ الْجَبِينِ وَ الْجَهْرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛ پنج چیز از علامات مؤمن است: انجام نمازهای واجب و نافله بومیه، زیارت اربعین، انگشتر به دست راست کردن، پیشانی ساییدن بر خاک (در سجده‌ها) و بلند گفتن بسم الله الرحمن الرحيم (در نماز).»

در این احادیث، به زیارت در ایام خاص توجه ویژه‌ای شده؛ از جمله زیارت اربعین، نشان ایمان و علامت مؤمن قلمداد گردیده است.

زیارت اربعین

درباره اربعین حسینی دو زیارت‌نامه ثبت شده است:

۱- زیارت اول از طریق صفوان جمّال از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده، که شیخ طوسی رحمته الله در کتاب‌های شریف تهذیب و مصباح آن را نقل کرده و مرحوم شیخ عباس قمی در کتاب ارزشمند مفاتیح الجنان در اعمال روز اربعین و پس از زیارت عاشورا به طور کامل آورده است.^۳

۱. کامل الزیارات، ابن قولویه، ص ۱۷۴: «مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ مِنَ الْمُحَرَّمِ حَتَّى يَظُلَّ عِنْدَهُ بَاكِيًا لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِثَوَابِ أَلْفِ حِجَّةٍ وَ أَلْفِ عُمْرَةٍ وَ أَلْفِ غَزْوَةٍ... أَنَا الضَّامِنُ لَهُمْ ذَلِكَ...»

۲. بحار الانوار، مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۳۲۹؛ مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی، اعمال روز اربعین.

۳. مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی، ص ۷۷۰.

زیارت امام حسین علیه السلام با تأکید بر زیارت اربعین ■ ۳۷

۲- زیارت دوم از طریق جابر بن عبدالله انصاری نقل شده که عین زیارت نیمه رجب است. مرحوم شیخ مفید در کتاب شریف مزار و مرحوم شیخ عباس قمی در مفاتیح الجنان در بخش زیارت امام حسین علیه السلام در نیمه رجب به طور کامل به آن پرداخته^۱ و در بخش زیارت اربعین اشاره کرده است.^۲

وقایع همراه با زیارت اربعین

مرحوم علامه مجلسی می نویسد که علت اصلی در اهمیت زیارت اربعین دو چیز است:

- ۱- تشرف جابر بن عبدالله انصاری صحابه عظیم الشأن پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در روز اربعین به زیارت سیدالشهدا علیه السلام و تأسی مؤمنان و عاشقان اباعبدالله الحسین علیه السلام در طول تاریخ بر ایشان. «فَكَانَ أَوَّلُ مَنْ زَارَهُ مِنَ الْإِنْسِ ظَاهِرًا، فَلِذَلِكَ يُسْتَحَبُّ النَّاسِيُّ بِهِ»^۳
- ۲- بازگشت اهل بیت امام حسین علیه السلام از شام به کربلا در روز اربعین و الحاق سرهای بریده شهدا به اجساد مقدس آنان در آن روز: «أَنَّ الْعِلَّةَ فِي ذَلِكَ رُجُوعُ حَرَمِ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ فِي مِثْلِ ذَلِكَ الْيَوْمِ إِلَى كَرْبَلَاءَ عِنْدَ رُجُوعِهِمْ مِنَ الشَّامِ وَ إِلْحَاقُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام الرَّءُوسَ بِالْأَجْسَادِ»^۴

و در وقایع مربوط به زیارت اربعین از طریق عطیة عوفی (که از یاران امیرالمؤمنین علی علیه السلام و مفسر قرآن است)^۵ نقل شده که جابر بن عبدالله انصاری، روز اربعین به کربلا

۱. همان، ص ۷۲۵.

۲. همان، ص ۷۷۳.

۳. بحار الانوار، مجلسی، ج ۹۸، ص ۳۳۴.

۴. همان، ج ۱۰۱، ص ۳۳۴.

۵. تنقیح المقال، مامقانی، ج ۲، ص ۲۵۳.

آمد، در آب فرات غسل کرد، لباس‌های مناسب زیارت بر تن کرد و با روح و جان آماده بر سر مزار سیدالشهدا علیه السلام آمد. سه مرتبه تکبیر گفت، سپس دست بر روی قبر آن حضرت گذاشت، صدا زد: «یا حسین! یا حسین!» و از هوش رفت. عطیه آب بر سر و صورت او پاشید و به هوش آورد و بدین طریق راه و رسم زیارت اباعبدالله به عاشقان کربلا تعلیم شد.^۱

از سوی دیگر محدثان و مورخان، از جمله «حاج ملاباقر بهبهانی» می‌نویسد: «اهل بیت امام حسین علیه السلام روز اربعین به کربلا رسیده، با گریه و زاری سه روز به عزاداری پرداختند. در همان روز با جابر بن عبدالله و گروهی از بنی‌هاشم که به زیارت امام حسین علیه السلام آمده بودند، ملاقات کردند. زنان بنی‌اسد و قبایل اطراف کربلا نیز به آنان پیوستند. در آن جمع، حضرت زینب علیها السلام با صدای حزین و گریان به عزا پرداخت، دل‌ها را کباب کرد، گریان چاک زد و گفت: «وا أخاه! وا حُسيناه! وا حبيب رسول الله! وا بن مَكَّةَ و منی! وا بن فاطمة الزهراء! وا بن علی المرتضی! آه ثم آه!...؛ وای برادرم! وای حسینم! وای عزیز پیامبر! ای یادگار مکه و منی! ای پسر فاطمه زهرا و علی مرتضی! آه از غم‌ها و غصه‌هایت!» ناگاه بی‌هوش بر زمین افتاد و دیگر بانوان نیز هر کدام مثل آن حضرت شیون نموده و اشعار و فرازهایی در زیارت اربعین ماندگار کردند؛ از جمله:

۱. بحارالانوار، مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۳۲۹؛ مصباح الزائر، ابن طاووس، ص ۱۵۱؛ منتهی الآمال، شیخ عباس قمی، شرح حال امام حسین علیه السلام.

۲. الدمعة الساکبه، محمدباقر بن عبدالکریم بهبهانی، ص ۳۹۱؛ الملهوف علی قتلی الطفوف، ابن طاووس، ص ۸۲؛ اربعین، قاضی طباطبایی، ص ۱۹۷: «فلما بلغوا ارض کربلا نزلوا فی موضع مصرعه و وجدوا جماعة من بنی‌هاشم و غیرهم و قد وردوا الی زیارة الحسین علیه السلام فتلاقوا فی وقت واحد واخروا بالبکاء والنحیب واللطم واقاموا العزاء الی مدّة ثلاثة ايام.»

أَلَا يَا كَرْبَلَا نُودِعُكَ جِسْمًا   بَلَا كَفَنٍ وَلَا غُسْلٍ دَفِينًا
أَلَا يَا كَرْبَلَا نُودِعُكَ رُوحًا   لِأَحْمَدَ وَالْوَصِيَّ مَعَ الْأَمِينَا^۱

ای کربلا! در تو بدنی مقدس می‌گذاریم و می‌رویم که غسل و کفن نکردند! او روح پیامبر و علی بود!

آداب زیارت امام حسین علیه السلام

برخی از آداب و شرایط زیارت امام حسین علیه السلام در کربلا عبارتند از:^۲

۱- خلوص نیت، عشق درونی و حضور قلب (گویا زائر با خود امام حسین علیه السلام حضوری دیدار می‌کند)؛

۲- پیش از سفر، سه روز روزه بگیرد و روز سوم پیش از غروب آفتاب غسل سفر کند؛

۳- با پول حلال، توشه امام‌پسند، لباس پاکیزه و مناسب و پوشش شرعی و عرفی سفر کند؛

۴- با طلب حلیت و دیدار با خاندان فامیلی و دوستان خاص، درون قلبش را پاک کند؛

۵- با خواندن کتاب‌های لازم و کسب دانش و حضور در کلاس‌های مربوط، معرفت‌افزایی کرده و با معرفت کامل سفر رود؛

۶- قبل از خروج از منزل، دو رکعت نماز به همراه دعاهای ویژه و ذکرهای خاص برگزار کند؛

۷- قبل و بعد از سفر، صدقه داده و به یاد مستمندان باشد؛

---

۱. همان.

۲. مشروح آن در کتاب «با من به کربلا» به قلم نگارنده آمده است.

- ۸- با اخلاق انسانی و اسلامی با همگان، به‌ویژه با همراهان برخورد نموده و با تواضع و ذکر خدا سفر کند؛
- ۹- سعی کند به حالت سیر، آب و غذا نخورد، از تفریح و خوش‌گذرانی خودداری کند و مدت سفر را طول ندهد؛
- ۱۰- در طول سفر مرزهای توحید را نشکند، سوی خرافات نگرود، فقط زیارات منصوص را بخواند و...^۱

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «تَزُورُونَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ لَا تَزُورُونَ [تَزُورُوا] وَ لَا تَزُورُونَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَزُورُونَ [تَزُورُوا] إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَذْهَبُ إِلَى قَبْرِ أَبِيهِ كَثِيبًا حَزِينًا وَ تَأْتُونَهُ أَنْتُمْ بِالسُّفْرِ كُلِّهِ حَتَّى تَأْتُوهُ [تَأْتُوهُ] شُعْتًا غُيْرًا؛ داشتن توفیق زیارت، بهتر از نداشتن آن است؛ ولی در صورت مراعات نکردن آداب زیارت، نرفتن بهتر از عزیمت سفر زیارتی است!... آیا شما سر قبر پدرتان با شادابی و همراه غذا و تفریح سفر می‌کنید یا با حزن و اندوه؟ به خدا قسم تا با حالت گرفته و اندوهگین زیارت نروید، مطلوب و مقبول نیست!»

در حدیث دیگر فرمودند: «إِذَا أَرَدْتَ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَزُرْهُ وَ أَنْتَ كَثِيبٌ حَزِينٌ مَكْرُوبٌ شَعْتًا مُغْبِرًّا جَائِعًا عَطْشَانًا، فَإِنَّ الْحُسَيْنَ قُتِلَ حَزِينًا مَكْرُوبًا شَعْتًا مُغْبِرًّا جَائِعًا عَطْشَانًا وَ سَلَّهُ الْحَوَائِجَ وَ انْصَرَفَ عَنْهُ وَ لَا تَتَّخِذْهُ وَطْنًا؛ هرگاه قصد زیارت امام حسین علیه السلام کردی، با این آداب زیارت کن: با حالی گرفته و غمبار، پژمرده، پریشان، افسرده، گرسنه و تشنه؛ زیرا امام حسین علیه السلام را در این حالت به شهادت رساندند. سپس حاجات خود را بخواه و به وطن خود مراجعت نما، و اقامت (طولانی) نکن.»

۱. دلایل این آداب در کتاب فوق‌الذکر آمده است.

۲. کامل‌الزیارات، ابن قولویه، ص ۱۳۰.

۳. همان، ص ۱۳۱.

زیارت امام حسین علیه السلام با تأکید بر زیارت اربعین ■ ۴۱

روایات فراوانی در این زمینه صادر شده که برای مراعات اختصار از نقل آنها خودداری می‌گردد.

پاداش زیارت امام حسین علیه السلام

در بحث‌های پیشین به آثار و پاداش زیارت امام حسین علیه السلام به طور اجمال اشاره شد، برای توجه بیش‌تر، نمونه‌های دیگری از احادیث تقدیم می‌گردد:

امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «اگر مردم بدانند چه پاداش و آثاری در زیارت امام حسین علیه السلام نهفته است، از شوق آن‌ها می‌میرند!» سپس می‌افزایند: «پاداش آن هزار حج و عمره مقبول و اجر هزار شهید جنگ بدر و پاداش هزار فرد روزه‌دار است.»^۳ و «از تمام گناهان مبری می‌گردند، مثل کسی که تازه به دنیا آمده باشد!»^۴

در احادیثی از طریق امام صادق علیه السلام می‌خوانیم: «هر کس خواهان حضور بهشتی در کنار پنج تن آل عبا است، به زیارت حسین علیه السلام رود و در صورتی که شب جمعه حرم امام حسین علیه السلام را زیارت کنند، همراه با رحمت خداوند، پیامبران، امامان و فرشتگان را نیز در آنجا زیارت می‌نمایند.»^۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله به امام حسن و امام حسین علیه السلام فرمودند: «یا بُنَیَّ مَنْ زَارَنِی حَیًّا أَوْ مِیْتًا أَوْ زَارَ أَبَاکَ أَوْ زَارَ أَخَاکَ أَوْ زَارَکَ کَانَ حَقًّا عَلَیَّ أَنْ أُزْوِرَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ

۱. همان، ص ۲۹۳؛ بحار الانوار، مجلسی، ج ۱۰۱، ص ۱۳ و ج ۷۷، ص ۲۳۷.

۲. ثواب الاعمال، شیخ صدوق، ص ۳۱۹؛ سفینه البحار، شیخ عباس قمی، (۲ جلدی)، ج ۱، ص ۵۶۵: «لَوْ یَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ علیه السلام مِنَ الْفَضْلِ لَمَاتُوا شَوْقًا.»

۳. وسائل الشیعة، حرعاملی، ج ۱۰، ص ۲۵۹: «خَرَجَ مِنْ ذَنْبِهِ کِیَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.»

۴. کامل الزیارات، ابن قولویه، ص ۱۳۷.

۵. همان، ص ۱۱۳.

حَتَّىٰ أَخْلَصَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ؛ فرزندم! هر کس مرا یا پدر، برادر و یا خودت را در حال حیات یا پس از مرگ زیارت کند، بر من است که او را روز قیامت زیارت کرده و از گناهانش رهاییش بخشم.» و به نقل حدیث دیگر: «حَتَّىٰ أُصِيرُ مَعِيَ فِي دَرَجَتِي؛ لوی را چنان مورد توجه قرار دهم که با من در یک درجه باشد!»

شرط اصلی رسیدن به این پاداشها، مراعات آداب و شرائط زیارت است که زائر حال و هوای حسینی پیدا کند، با پول حلال، طلب حلیت از مردم، حضور قلب در زیارت، استغفار از گناه و یاد خدا، زائر کربلا شود و بدین طریق، حجاب‌های گناه را بردارد و پاک کند.

---

۱. همان، ص ۱۱؛ علل الشرایع، شیخ صدوق، ص ۴۶۰، میزان‌الحکمة، محمد محمدی ری‌شهری، ج ۲، ص ۱۱۹۶.